



Divat és szépségápolás az ókori Rómában

KÉSZÍTETTE: BENEDEK KITTI

Az ókori fürdők

- Az első fürdőház a Kr. e. 2. század környékén jelent meg, kizárólag férfiak számára.
- Augustus korából már 170 magánfürdőt ismerünk, Kr. u. 20-ban az állam megnyitotta az első nyilvános fürdőt. Később Rómában mintegy 1000 magán- és 11 közfürdőt tartottak számon. Róma két legpompásabb fürdőjét két császár: Caracalla és Diocletianus építette.
- Ilyen lehetett Caracalla fürdője:



A fürdőben

- Mivel kevés lakóházban alakítottak ki fürdőszobát, az emberek többsége naponta járt közfürdőbe.

- **Fürdésidő**

A fürdők általában délelőttől napnyugtáig nyitva álltak. A legtöbb római minden nap használta őket - a nők délelőttönként, a férfiak délutánonként. A római időben a koedukált fürdőzés többnyire botrányosnak számított.

- **Belépődíjak**

A fürdőkbe a belépődíj - kiváltképp férfiak számára - rendkívül alacsony volt. Nekik csak egy *quadrans*-t, a legkisebb római érmét kellett fizetniük. A nőknek négyszer ennyibe került, ám a gyerekek ingyen fürödhetek.

- **Testmozgás**

Sokan úgy kezdték a fürdőben tett látogatásukat, hogy a tornateremben, a *palaestrában* jól kimozogták magukat. A férfiak súlyt emeltek, birkóztak, vívtak, labdajátékokat játszottak. A nők a *trochbus*nak nevezett játékot űzték, amelynek során egy fémkarikát kellett egy kampós bottal gurítani.

- **Tisztálkodás**

Szappant nem használtak a rómaiak. Piszok és izzadság ellen testüket olajjal kenték be, melyet *strigilisszel*: fából, csontból vagy fémből készült vakarószerszámmal kapartak le magukról. Saját magukat levakarni nem ment igazán könnyen, így a gazdagok magukkal vittek egy rabszolgát, aki elvégezte a feladatot.



Strigilis

- **A legforróbb hely**

A fürdőt központi fűtésrendszerrel, a *hypocaustum*mal fűtötték. Az alagsori kazánok által termelt forró levegő a padló alatt és a falakban áramlott. Néhány helyen a padló olyan meleg volt, hogy az emberek fatalpú sarukat viseltek, nehogy a lábuk megégjen. Eközben a kazánnál dolgozó rabszolgák sokszor elájultak a hőségtől.

- **Csak a pihenés**

A római férfiak sokszor záróráig a fürdőben maradtak. Fürdőzés után falatozni mentek az egyik sütödéshez, majd sétálgattak a kertben, csendben olvasgattak a könyvtárban, vagy koncerteket, szavalatokat hallgattak. Volt, aki az árnyékban társasjátékot játszott - sakkozott,



Öltözködés, divat

A divat ezer éven át alig változott a Római Birodalomban. Az emberek többnyire gyapjú- vagy vászonruhát hordtak. A császárkorban Indiából jött a pamutkelme, méregdrágán.

A ruházat általában egyetlen kelmedarab volt, melyet a test köré tekertek, és *fibulának* nevezett tűvel vagy övvel magukra erősítettek. Szabással-varrással nem sokat bajlódtak, hisz a tűjük csontból volt, sokat kellett volna küszködni vele.



Fibula



- **Mit hordtak a gyerekek?**

- A gyerekek nem külön a számukra tervezett ruhákat viseltek, mint ma, hanem a felnőttek öltözkékének kicsinyített változatát. A legtöbb gyerek ugyanolyan tunikában járt, mint a szülei.

A kisiúk viselete a bíborszegélyű *toga praetexta* volt, melyet 14 éves koruk táján ünnepélyes szertartás során férfítógára cseréltek.

- A forró éghajlat miatt a szellős viseleteken volt a hangsúly. Általában könnyű anyagokat használtak, és aki meg tudta fizetni, az kínai selymet és indiai pamutot vásárolt. Legtöbbször a világos színeket (gyakran a fehéret) kedvelték.



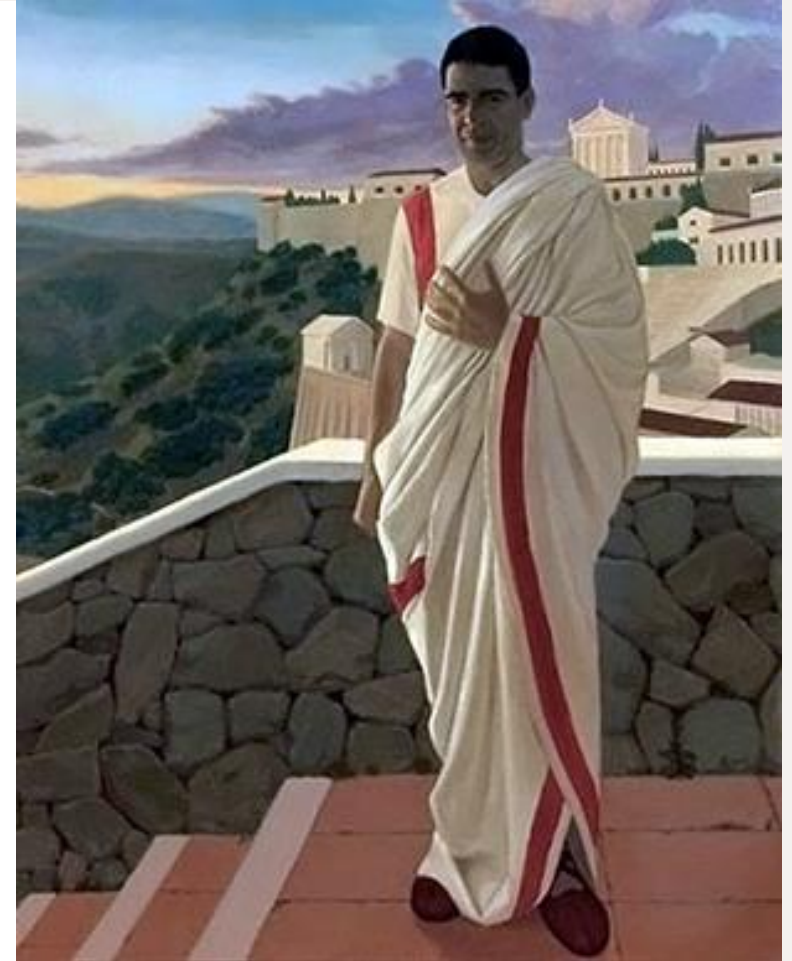
A divat követői

- Mind a férfiak, mind a nők bő öltözéket viseltek, a testre simuló darabokat nem kedvelték.
- Az alsóneműjük is bő volt. A tunikákat általában egyetlen nagyobb szövetdarabból szabták ki, s a vállukon brossal vagy díszítéssel fogták össze.



A divatot többnyire a császárnak és a feleségének viselete diktálta. Szigorú szabályai voltak annak, hogy a különböző rétegek milyen öltözéket viselhetnek. Kizárólag római polgárok hordhattak tógát – idegeneknek és rabszolgáknak nem volt szabad.

A bíbor festék volt a legdrágább, csakis a gazdagok engedhették meg maguknak. A szenátorok széles bíbor csíkkal ellátott tógában jártak, ám az bűnténynek számított, ha valaki a császáron kívül tiszta bíborban jelent meg.



Bíborszegélyű tóga

- **Lábbeli**

A köztársaság korában a legtöbb rómaiaknak egyáltalán nem volt lábbelije.

Mások csak otthon jártak mezítláb, az utcára bőrsarut húztak.

Később a lábbeli is bonyolultabb lett, díszes vászon- és bőrsaruk, -cipellők, -csizmák kerültek ki a mesterek keze alól.

A rabszolgák az utcán nem viselhetek cipőt, csak szandált.



Férfi és női ruházat

FÉRFIAK

- Fehérnemű gyanánt egy szál ágyékkötőt tekertek maguk köré, melyet valószínűleg alváskor sem vettek le. Efölé húzták az oldalt és a vállon összevarrt, derékon övvel megkötött, két téglalapból álló tunikát. (Augustusról feljegyezték, hogy négy tunikát vett magára, ha az idő hidegre fordult.)

NŐK

- A nők fehérneműje ugyancsak ágyékkötő volt, de viseltek melltartót, fűzőt is. Erre jött az alighanem finom gyapjúból vagy vászonból varrt tunika, s a tetejére a bokáig érő felsőruha, a stóla.



- A tunika a nők ruhatárának leglényegesebb darabja volt. Fölötte a gazdag asszonyok stólát viseltek, amely kiváló minőségű anyagból készült. Derékban szűkre szabták, alul pedig bíborvörös fodorral szegélyezték.



Ékszerek

A nők, bármelyik osztályba tartoztak is, ékszereket hordtak. Akik megengedhették maguknak, azok drágakövekkel kirakott arany és ezüst nyakláncokat, karkötőket és fülbevalókat viseltek. Ezek olcsóbb megfelelői voltak a festett üveggyöngyökkel díszített bronzékszerek, a mai bizsuk megfelelői. A férfiak és a nők egyaránt kedvelték a gyűrűket. A gazdagok rengeteg gyűrűt hordtak, volt, hogy minden ujjukon egyet. A tehetős asszonyok csillogó arany- és ezüstmelltűket és fülbevalókat viseltek.



Hajviselet

FÉRFI HAJVISELET

- A köztársaságkor elején a férfiak arcát szakáll borította, de a Kr. e. 2. századtól egészen *Hadrianus* koráig simára borotválták magukat. A hajukat általában rövidre vágták, a császárkori világfiak azonban hosszabb, bodorított, olajozott fürtöket viseltek. Egy időben hosszú haját és göndörített szakállat is viseltek, később azonban a borotvált arc és rövid haj vált divatossá.

NŐI HAJVISELET

- A gazdag nők sok idejüket és pénzüket fordították fodrászra, s tartottak külön hajfésülő rabszolganőket. Az egyszerűbb ruházatú asszonyok közepén elválasztott hajukat hátrasimították. Az előkelőbb asszonyok magas kontyukat tűkkel díszítették, sőt póthajat, parókát is viseltek.

- A köztársaság idején a nők egyszerű kontyba tűzve viselték a hajukat. A későbbiekben azonban sokféle bonyolult hajviselet jött divatba. A nők a hajukat felforrósított fogóval begöndörítették, majd több tucatnyi hajcsat segítségével körmönfont frizurába rendezték. Némely nők levágatták egy-egy rabszolga haját, és abból parókat készítettek maguknak.



Borotválkozás

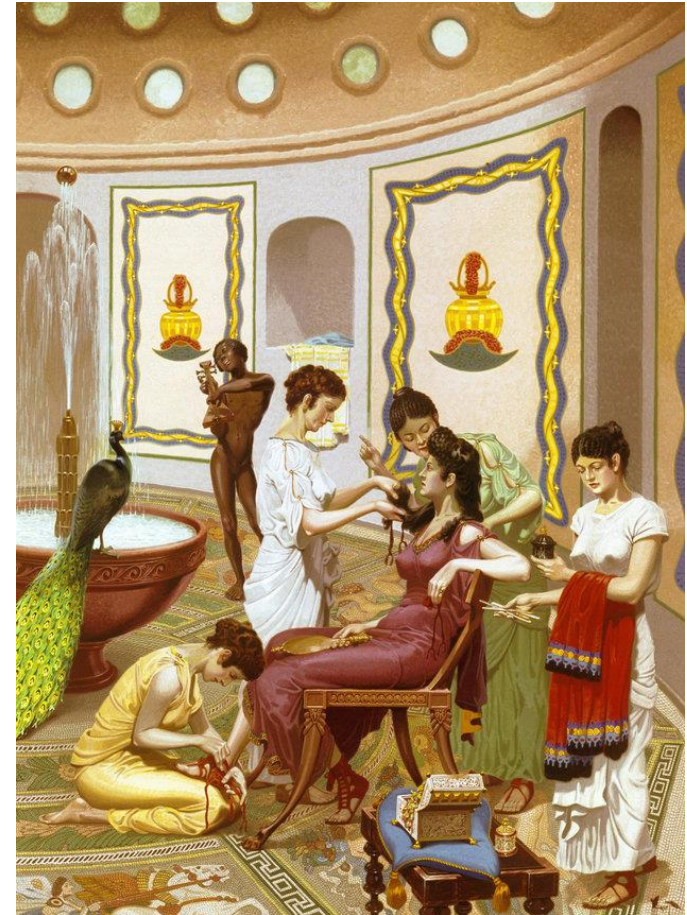
- A férfiak többsége minden reggel borbélyhoz ment.
- A borbélyműhelyekben a borotválás fájdalmas művelete mellett napestig folyt a pletyka. Bár a borotva éles volt, a borbély nem használt se olajat, se szappant, így gyakran összeszabdalta vendégei arcát.



Korabeli borotva

Igéző arcfestés

- Egy jó módú római nő órákat töltött reggelente azzal, hogy rabszolgái kifestették.
- Divat volt sápadtnak látszani, így a nők arcukat és karjukat krétaporral fehéritették. Szemöldöküket hamuval húzták ki. Hamutól vagy egy antimon nevű szertől lett szép sötét a szemhéjuk.
- Arc- és ajakpirosítójuk a vörösbor seprője, illetve egy *focus* nevű növényi festőszer volt.



Parfümök

- Illatszerek nélkül nem teljes a női csáberő eszköztára. A legközkedveltebb illatnak a rózsa számított, ez szinte valamennyi kompozícióba belekerült, de szívesen használtak liliomot, jázmint, júdeai balzsamot, indiai valeriánagyökeret, mirhát és különféle illatos gyantát.
- A sikeres parfümkészítők gondosan őrizték keverékeik titkát, és az apró alabástromüvegcséikre, amelyekben parfümjeiket árulták, csupán egy-egy fantázianevet írtak fel. Ilyen volt például a „Királyi parfüm” is. Ez egyébként legalább huszonhat összetevőből állt.



Felhasznált irodalom

Catherine Salles: Hétköznapi élet a római császárok korában, Corvina, Budapest, 2008

Bíró Ferencné-Csorba Csaba-Rékassy Csaba: Az ókori görögök és rómaiak élete, Móra Könyvkiadó, Budapest, 1983

Anthony Marks- Graham Tingay: A rómaiak, Park Könyvkiadó, Budapest, 1994

Giovanni Caselli: A római kor és a korai középkor, Corvina, Budapest, 1981

Fiona Chandler, Sam Taplin, Jane Bingham: Az ókori Róma enciklopédiája, Holló és Társa, 2001



Köszönöm a figyelmet!

